

Tiden

LÄR DIG DIN SYSTEMKAMERA DEL 3

JENNY PUROHNE
FOTOGRAF

EXPONERING

För att det ska bli en bild behövs LJUS.

Du öppnar kamerans "rullgardin" en längre eller kortare stund.

Detta kallas för att exponera bilden.

Om bilden är underexponerad, är den för mörk - är den överexponerad, för ljus.

Det man vill ha är en bild som inte är för ljus eller för mörk och det som avgör et tillsammans är bländare, tiden och ISO.

SLUTARTID

Tiden som ljuset har att hinna in i din kamera.

Bländaren är ju "hållet" som bestämmer mängden ljus som kommer in genom kameran, och slutartiden mängden ljus som kommer in genom att reglera tiden som den är öppen.

Slutartiden mäts i sekunder och delar av sekunder.

De flesta kameror kan man ställa in slutartider från 30 sekunder som längst, till 1/4000 eller 1/8000-dels sekund som kortast.

Ju längre slutartid du väljer, desto mer ljus kommer in i kameran - och tvärt om. På den tiden kan du hinna frysa ditt objekt eller få oskärpa med flit eller misstag.

TIDEN

Lär dig om exponering och tid

Slutartiden Sammanfattning

- Påverkar rörelsen och ljuset
- Kortare slutartid fångar snabba rörelser, men gör bilden mörkare
- Längre slutartid kan göra bilden oskarp, men gör bilden ljusare

Slutartiden påverkar hur rörelser framträder i bilden.

Frysa bilden eller ha rörelse?

Slutartiden påverkar hur rörelser framträder i bilden.

Väljer du en kort slutartid, tex 1/800, så kommer kameran att vara öppen i en åttahundradels sekund och registrera motivet i en åttahundradels sekund.

Fotograferar du tex någon som hoppar, så fryser du ögonblicket mitt i rörelsen, eftersom du fångar just den åttahundradels sekunden som du tog bilden.

Väljer du istället en lång slutartid, tex 2 sekunder, kommer kameran att vara öppen i 2 sekunder och fånga allt som händer under de två sekunderna.

Så om någon går eller springer, eller bilar som kör, så kommer motivet att upplevas som suddigt - du kommer att se hela rörelsen, allt som händer under dessa sekunder.

Du behöver stativ för att ta bilder där det är MENINGEN att du vill att det ska bli suddigt. Tex vatten som rinner men omgivningen ska vara skarp.

Annars blir allt suddigt då dina rörelser med kameran gör HELA bilden suddig.

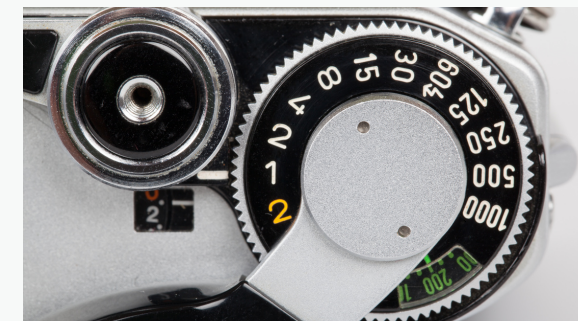
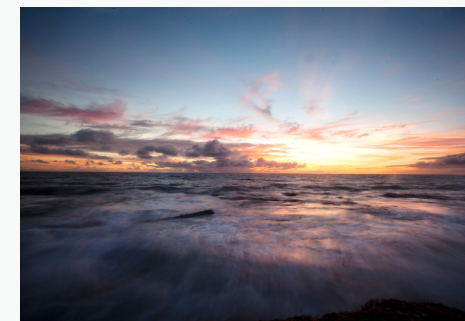
TIDEN

Slutarsteg

Slutartiden mäts i sekunder och delar av sekunder. På systemkameror, avancerade kompaktkameror och även på mobiltelefoner med manuella kamerainställningar/pro mode kan du ställa in slutartider från vanligtvis 1/8000-dels sekund som kortast och ofta upp till 30 sekunder som längst.

Hela slutarsteg mäts enligt nedan, men kan även delas i halva och tredjedels steg.

1/8000 | 1/4000 | 1/2000 | 1/1000 | 1/500 | 1/250 | 1/125 | 1/60 | 1/30 | 1/15 | 1/8 | 1/4 | 1/2 | 1" | 2" | 4" | 8" | 15" | 30" | 60"

Kort slutartid

Lång slutartid

STÄLLA IN KAMERAN

Hur ställer jag in slutartiden på min kamera?

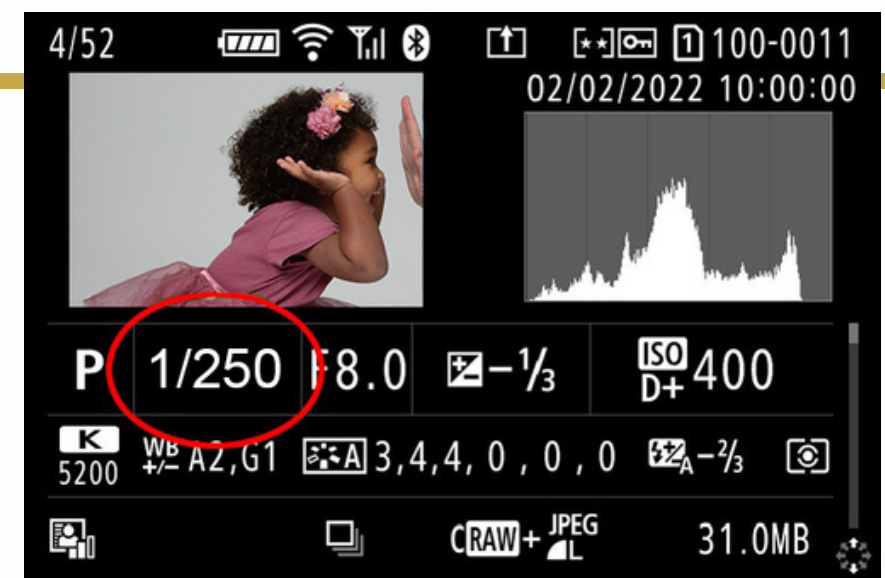
I kamerans auto-läge ställer kameran själv in slutartid och de andra inställningarna efter omgivningsljuset. För att du ska kunna ställa in slutartiden, väljer du läge S (Shutter) på Nikon, Sony och Olympus med flera, eller TV (Time Value) hos Canon och Pentax, på programratten. Detta läge står för slutarprioritet och då anpassar sig bländaren och övriga inställningar efter din valda slutartid. Du kan även välja helt manuellt läge, M på programvalsratten, där du ställer in alla inställningar själv.

S/TV - Bläddra fram den slutartid du vill ha, ofta med ratten framme vid avtryckarknappen. Skalan går oftast från 1/8000 (en åttatusendels sekund) till 30 sekunder, som brukar visualiseras med citationstecken, exempelvis 2" för två sekunder.

Tips! Slå upp "Slutarautomatik", "Slutarstyrd automatik" eller "Slutarprioritet" i din kameramanual för att läsa om hur du ställer in på just din kamera.

M - I helmanuellt läge behöver du ställa in både slutartid och bländare. En längre slutartid behöver ofta en mindre bländare (högt bländartal) för att inte ge en för ljus bild, och tvärtom. Oftast ser du direkt i displayen hur kameran kommer exponera bilden, så du ser om det blir för ljust eller mörkt.

Tips! Slå upp "M", "Manuellt läge" eller "Manuell exponering" i din kameramanual för att läsa om hur du ställer in på just din kamera.

Hur lång slutartid ska jag ha?

Exakt hur lång slutartid som passar för ditt motiv är helt beroende på vad du ska fotografera och vad det är för ljusförhållanden. Vill du få en mjuk vattenyta på en stilla sjö eller havet kan det behövas några sekunder, medan ett livligt vattenfall får en "slöja" redan vid en tiondels sekund. Det är bara att prova sig fram vad som funkar bäst, men ett tips är att börja med kortare slutartid och sedan öka på mer och mer.

Något att tänka på vid långa slutartider är att även det som man kanske inte vill ska röra på sig kan få rörelser av vinden. Träd, buskar kommer vaja av vind eller människor som rör sig i bakgrunden kommer ge rörelseoskärpa vid långa slutartider.